

אלה לוחמנית בגוף ילדה קטנה

הנפאלים מאמינים שהאלה טולג'ו העוצמתית בוחרת להשתכן בגופה של ילדה רכה בשנים. הילדה, המכונה קומארי, משמשת כאלה חיה עד הופעת המחזור, סימן לטומאה. אז היא מופשטת ממלבושיה המלכותיים ומתכשיטיה, עוזבת את המשכן המפואר והופכת לילדה רגילה לכל דבר. הנערות שהיו בילדותן קומארי מתקשות להסתגל למציאות היומיומית, מתקשות למצוא חתן ורבות שוקעות בדיכאון. על פולחן האלה החיה

כתב וצילם: יותם יעקבסון

ומתוקף מה? איך נראים חיי היומיום של ילדה הנחשבת אלה? מה קורה לאחר הדימום הראשון (מחזור, פציעה או מחלה), כשהאלה מפסיקה לשכון בגוף הילדה? כיצד מותנהלים חייה של זו שמקטנות הורמה מעם, אך משבגרה הורדה אל קיום ארצי רגיל? מסע הבירורים הסבוך שלי נפרש על פני כמה וכמה ביקורים באתרים שונים בעמק קטמנדו. עד מהרה למדתי שברחבי העמק יש קומארי נוספות על הקומארי המלכותית המוכרת. בניגוד לקומארי המלכותית, ארים לא שמעו כמעט אודותיהן ולכן הן אינן מוקפות בסוללת ההגנה המרתיעה מבקרים מזדמנים. מה שנראה בתחילה כמשימה בלתי אפשרית מול חומות בצורות ודלתות נעולות, הפך אפשרי בזכות

פנים לציבור, שבהן מעניקה הקומארי ברכה לבאים לפניה. אך למרות זאת התמזל מזלי. הקומארי הופיעה לרגע באחד החלונות ולהרף עין הציצה מבעדו. ילדה יפה שגילה לא עלה על שש שנים, עם בגדים אדומים, עם שיער האסוף לפקעת הדוקה במרומי ראשה והמקושט בפרחים, ועם ציור של עין שלישית גדולה קבועה במרכז מצחה. מבטה של הילדה היה של ספק אדישות ספק בוז. בטרם הספקתי להיטיב בה מבט, היא שבה ונעלמה בתוך המעבה האפלולי של משכנה. פירוש המילה קומארי בסנסקריט הוא צעירה או בתולה. הילדה המסתורית, הנקראת בפי בני המקום "האלה החיה", עוררה את סקרנותי. איך היא נבחרת

זכורה לי היטב הפעם הראשונה שבה פסעתי מבעד לפתח הנמוך אל חצר ה"קומארי בהוואן" (Kumari Bhavan), משכן הקומארי המלכותית בכיכר דורבר בלב קטמנדו העתיקה, בירת נפאל. עושר גילופי העץ, שהקיפו את הפתחים ויצרו את המרפסות בקומות העליונות, המם אותי. מקומיים נהרו אל החצר ונעלמו בפתח צדדי קטן, נושאים בידיהם מנחות וגוררים אחריהם ילדים קטנים. באופן טבעי פניתי בעקבותיהם, אך נהדפתי על ידי שומר הסף. "הכניסה היא להינדים בלבד!", הוא פלט בגסות. הדבר היחיד שהצלחתי לראות בתוך האפלולית היה גרם מדרגות המוביל אל הקומה השלישית. לימים למדתי שבקומה זו מתקיימות קבלות

קקן שעיו. "ליצור דעת קהל נכונה" דניאל שרין. "העבודה עם הפליטים מעשירה מאוד ומחזקת" שרון הורדי. "הפעילות היא אקט של הישרדות מוסרית"

המועמדות לתפקיד הקומארי נבחרות לפי חישובים אסטרוולוגיים שונים. כל מועמדת צריכה לענות על 32 סימני שלמות פיזית, בהם: רגליים פרופורציונליות; כף רגל קשתית; ציפורניים ואצבעות רגליים נאות; כפות רגליים וידיים רכות ומוצקות; כתפיים רחבות; מותניים צרות; איברי מין קטנים ומעוצבים; שיניים לבנות, נאות וללא מרווחים; ירכיים כשל אייל, חזה כשל אריה, צוואר כקונכייה, ריסים כשל פרה ועוד

סבלנות, רגישות וכבוד, וכך נפתחו בפניי דלתות כמוסות והוזמנתי להכיר את ראי התרבות המקומית. הסבלנות השתלמה. בכמה מקומות התקבלתי בספר פנים יפות וזכיתי להערכה כזר הבא לחלוק כבוד לקומארי וללמוד על אורחותיה של האלה. משפחת האקס קומארי המלכותית בפטאן (Patan) קיבלה אותי תחילה בהסתייגות מסוימת, אך בהדרגה זכיתי באמון שלה והורשיתי לצאת ולבוא בבית המשפחה בחופשיות, כך שעקבתי מקרוב אחר הפולחן שנערך במקום. המסע בעקבות הקומארי הפגיש אותי עם נבכי המיניות בנפאל, ובפרט זו הנשית.

התגלמותה של האלה

מאמינים כי גופה של הילדה הנבחרת כקומארי מכיל לתקופה מסוימת את רוחה של האלה טלג'ו, המזוהה לא אחת להתגלמות של קאלי או דורגא, אשתו של שיווה. זוהי אלה בוגרת המחסלת דמונים זכרים ואויבים. היא מגלמת את מכלול תכונות השקטי (Shakti), הכוח הנשי, שהביטויים שלו המנוגדים זה לזה מתלכדים לכדי אחדות שלמה אך בלתי נתפסת - פרוין וברכה ארצית מצד אחד, ולוחמנות, טהרה ופרישות מצד שני. כיצד אלה לוחמת רבת עוצמה מופיעה בדמותה של ילדה זכה? בנפאל

נרתעה האלה מהמלך? לא מפאת היותו ארצי, שהרי על פי המסורת המקומית המלך נתפס כהתגלמות אל. האם נישואיו הפריעו לה או דבר אחר? נראה כי ברתיעתה של האלה מפניו גלום רעיון עמוק הרבה יותר: בעצם ההתמסרות המינית מפקידה האלה (ובהקבלה האישה) את כוחה בידי הגבר ומשעבדת אותו. בכך היא מעתיקה את כוחה מהעוצמה הרוחנית והלוחמנית, המאפשרת לה לשמור על עצמאותה, לכוח אחר - של פרוין ושפע ארציים.

על חיין ובתולין

במסורת ההינדית מעמדה של האישה נחות. האישה והתשוקה אליה הם מחסום בדרך להארה. גברים שלא התמסרו לסיגוף מוחלט אמנם באים במגע עם אישה, אך עליהם לצמצמו. נערה נחשבת טהורה בתקופת

מסופר כי אלה בשם טלג'ו (Taleju) קשורה בעבודות לסיפורי הראמאינה: בתחילה סייעה לרוואנה (מושל סרי לנקה ומי שחטף את סיטה, אשת ראמה) אך בהמשך עברה למחנהו של ראמה, לכן, לאחר שראמה הביס את רוואנה, הוא לקח את טלג'ו עמו לעירו וסגד לה שם כאחת האלות המגנות שלו. על פי המסורת האלה נחשבת למגנה האישית של משפחות מלוכה. רוב האגדות מספרות כי טלג'ו נפגעה מהמלך, וחלקן טוענות כי בשל כמיהתו המינית האסורה של המלך אליה היא בחרה להיעלם. כעבור זמן היא הופיעה בחלומו והבטיחה שתופיע דווקא בדמות נערה מקסטת סאקיה (Sakya) הבודהיסטית, מעמד נמוך של צורפים. בני קסטת הסאקיה, המקבילים לברמהינים ההודים, טוענים שהם מהשושלת שממנה צמח הבודהה במאה השישית לפני הספירה. מדוע

קן שעיו. "ליצור דעת קהל נכונה" דניאל שרין. "העבודה עם הפליטים מעשירה מאוד ומחזקת" שרון הורדי. "הפעילות היא אקט של הישרדות מוסרית"

טקס נישואין עם אל

לעתים נערכים טקסי נישואין מפוארים לנערות לפני קבלת המחזור. בקהילות האלו פוריות האישה, הגם שהיא חשובה להמשך השושלת, נוגדת את הסגפנות של הגבר, הנדרשת לשם טהרה. נראה שמכאן צמח גם רעיון שליטת הגבר במיניות האישה, הבא לידי ביטוי בחוקי מאנו, קובץ חוקים עתיק, העוסק בעיקר בשמירת הטהרה. הנשים הנפאליות אינן עצמאיות, אלא נמצאות ברשות גברים כל חייהן (אבא, בעל, בנים) והשליטה הגברית מפקחת על כושר ההתרבות של האישה. המיניות הנשית נתפסת ככוח העלול להתפרץ ולפגוע בבריאות הגבר ובמערך הקסטות. נשים לא נשואות ובריאות לחלוטין נחשבות מסוכנות לכל מי שבא במגע איתן. אב שלא השיא את בתו טרם המחזור הראשון נחשב כמי שרצח עובר. נוכחותה של אישה רווקה עלולה לסכן את כל יושבי הבית ובעיקר את הגברים. גם קיום יחסי מין מחוץ לנישואין נחשב מסוכן. בהינדואיזם המסורתי קיים איסור להינשא לאלמנות, וכך מושלטים מעצורים מחמירים על מיניות האישה והתרבותה.

בחברת הנוואר החוקים שונים לחלוטין. אפשר להינשא בצורה מתירנית למדי לבני קסטות שונות וגם להתגרש. בחברה זו נהוג טקס נישואין מוקדם בין הנערות לאל, הקרוי איהי (Ihi). במובנים רבים זהו טקס נישואין לכל דבר, הנערך בין הילדות לאל או לאל קומארה, הלוחם הנצחי שאינו חושק בנשים (שגם בדמותו רעיון מעניין: הפירוש המילולי של המילה קומארה הוא 'צעיר', ובהיותו נטול תשוקה לנשים אין הוא מזדקן). הנישואין מסמלים את סוף עידן הבתולין, אף על פי שהנערות עדיין אינן נכנסות לקשר של ממש, ורק נישואות לאל פרוש. בטקס מולבשות הילדות אדום, כולל ציור דוגמאות בחינה על כפות הידיים והרגליים. הטקס מבטיח לילדות הגנה ושמירה על בתוליהן עד נישואיהן, והוא גם הגנה מפני גורל האלמנות. כיצד? כמי שנישאה קודם לכן לאל, במות עליה בעלה היא אינה הופכת לאלמנה. רעיון זה פותח פתח לנישואין ולגירושין, המקובלים בחברה הנווארית. מאותן סיבות לא נהוג בנפאל טקס הסאטי (מנהג שריפת האלמנה בעודה בחיים בעקבות פטירת הבעל). על ידי מתן הבת לאל, יש לה רשות לבחור גבר כרצונה ומפקידיים אותה בידיו של פטרונו שמימי, גברי אך לא מיני, השומר על כוחה בלי לנתב אותו לסגפנות עיקשת או לביטוי יכולות הפיריון בפריצות.

טרם המחזור, ולכן רווח מאוד הנהוג לשאת ילדות, הנקראות קאניה או קומארי. דם המחזור מסמל טומאה העלולה להמית אסון על הבעל ועל כן, בדומה ליהדות, אסור לקיים יחסי מין במהלך ימי המחזור. בחתונות בנפאל נהוג הבעל לסרק את שיער אשתו במסרק המסמל חריש, סמל פוריות קוסמית שיבוא בעקבות זיווג הנישואין. לצד טלג'ו מוצאים אלות רבות נוספות, למשל שבע או שמונה האמהות (על פי אמונות שונות) שתפקידן להעניק הגנה. לאלות אלו יש כוח לברוא וגם להרוס. האלות הלוחמות יכולות להיות חטובות, צעירות ויפות או זקנות, אך הן אף פעם אינן הרות. מקור כוחן הוא בהיותן בתולות. הבתולין נתפס בתרבות המקומית כפוטנציאל נשי לא ממומש, ולכן יש בו סכנה גדולה. יש כמה אגדות אודות אלות שוויתרו על חיי אישות. קרום הבתולין נתפס כסכר העוצר עוצמה אדירה הגלומה בגוף האישה מלפרוץ החוצה. למעשה הכוח הנשי מתואר ככזה היכול להתממש בפריון ובהולדה מתוך שעבוד האישה לגבר או כעוצמה לוחמנית מתפרצת. במקומות רבים בהודו האם או קרובה אחרת מבתקת את קרום הבתולין של הכלה הצעירה כדי שהחתן לא יתייצב מול הסכנה. על רקע תפיסה זו אפשר להבין כיצד במסורת המקומית ראו בילדה בתולה שטרם קיבלה מחזור כאכסניה

המתאימה להכיל בגופה את רוח האלה החזקה. מסיבה זו בדיוק מלכי קטמנדו מיקמו חלק מהקומארי בנקודות היקפיות בעמק, שנתפסו כנקודות אסטרטגיות נגד פלישת אויבים.

32 סימני שלמות פיזית

המועמדות לתפקיד הקומארי נבחרות לפי חישובים אסטרולוגיים שונים. כל מועמדת צריכה לענות על 32 סימני שלמות פיזית, בהם: רגליים פרופורציונליות; כף רגל קשתית; ציפורניים ואצבעות רגליים נאות; כפות רגליים וידיים רכות ומוצקות; כתפיים רחבות; מותניים צרות; איברי מין קטנים ומעוצבים; שיניים לבנות, נאות וללא מרווחים; ירכיים כשל אייל, חזה כשל אריה, צוואר כקונכייה, ריסים כשל פרה ועוד. פעוטות בנות שנתיים עד שלוש, שיש להן מערכת שיניים שלמה, נבחנות לתפקיד הרם. בנוסף לצד הפיזי, נבחנות התגובות הרגשיות. על המועמדת להפגין רוגע והתנהגות חסרת פחד. לאחר בחירת הקומארי ממתניים במשך שלושה עד ארבעה שבועות עד שתיכנס בהדרגה רוח האלה לגופה. ביום השמיני של חודש הדסאי, המקביל לחודש אוקטובר, חוגגים את חיסול השד מהישה (Mahisha) על ידי דורגא (Durga), הנחשבת אחד ממופיעיה של טלג'ו. האירוע מציין את התגלמות הכוח הנשי במופעו הלוחמני. באותו לילה, המכונה בנפאל "הלילה השחור", מקריבים קורבנות לאלות השקטי, ובאותו מעמד שטוף דם נערך גם המבחן הסופי למועמדת. ראשי תאו שחורים כרותים מונחים בחצר מקדש טלג'ו כשכוכב לבן בין קרניהם, ומסמלים את השד מהישה, שלו יכלה האלה. הילדה צריכה לחלוף ביניהם ללא פחד ולהיכנס בביטחון להיכל, הסגור בדרך כלל והנפתח במיוחד לרגל האירוע. במקדש מושיבים את הילדה במערומיה לפני הכוהן, העורך לה טקס טיהור פיזי ומחיקת העבר - מעין לידה מחדש לצורך קבלת רוח האלה. הילדה מולבשת בבגדי הקומארי האדומים (כצבע סארי הנישואין ומלבושה של אישה שילדה ילדים) המסמלים את האנרגיה המינית והיוצרת,

המוקדשת עתה לאלה. לפנות בוקר יוצאת הקומארי המלכותית החדשה ממקדש טלג'ו וחוצה את הכיכר על שטיח לבן, שנפרש במיוחד אל עבר הקומארי בהוואן, מגוריה הרשמיים. הילדה מכהנת כקומארי עד הופעת הסימן הראשון של הטומאה, המתבטא בדימום, בדרך כלל מחזור, אך לעתים אובדן שן או אפילו דימום מהאף. בסיום כהונתה, הקומארי היוצאת מבודדת למשך ארבעה ימים בטרם מספרים אותה ומסירים ממנה את התכשיטים יקרי הערך, העוברים ליורשת שלה. כשהיא עוזבת עם משפחתה את הקומארי בהוואן ושבה לביתה, היא הופכת לילדה רגילה לכל דבר.

תנועות ידיים וניודות ראש

הקומארי בהוואן של הקומארי המלכותית בנוי בסגנון מקדש חסר גג חרוטי גבוה. הקומה השנייה משמשת למגורי המשפחה, ואילו הקומה השלישית מיועדת לפולחן הקומארי בלבד. מרכבת התהלוכות שבה מובלת הילדה באירועים חגיגיים (המועדים היחידים שבהם מותר לה לצאת מביתה) מאוחסנת בסמוך. במבנה יש תגליפי עץ נהדרים, ורבים מהם מראים את טלג'ו בתנוחות ניצחון. בניגוד לילדה הרכה, בפיתוחים היא מופיעה כאלה צרת מותניים ושופעת חזה, אוזנות בכלי נשק והורגת שדים. עם זאת היא נותרת בתולית ומיניוה חסרת מימוש (רעיון הקיים גם בתרגול הטנטרי הרוח בנפאל). בחלונות משובצים סורגים דמויי טווס, סמל לנעורים נצחיים. בכל בוקר מלבישים את הקומארי באדום, מצמידים עין שלישית למצחה ומושיבים אותה על כס האריה (כלי רכבה של טלג'ו) לצורכי פוג'ה, טקס הנערך מדי ערב ובוקר. ביושבה על הכס אסור לקומארי לדבר, אך מותר לה לסמן בתנועות ידיים וניודות ראש את דרישותיה. מכיון שהיא אלה, חובה לציית לבקשותיה. מספרים שאם הילדים המשחקים איתה אינם מצייתים לה, הם נענשים. אם הקומארי חורגת מכללי ההתנהגות המצופים, עלולים להכריז עליה כעל בלתי מתאימה ומחפשים יורשת אחרת, אך זה מצב נדיר ביותר. מכיון שהאלה אמורה להיות

**ביום קבלת המחזור
מסתיימת באחת כהונתה של
הקומארי כהתגלמות אלה.
מיד לאחר סילוקה מכיסאה
היא נכנסת לתקופת נידוי.
אף על פי שהיא מקבלת
חזרה את עצמאותה, יש בכך
משום שבר נוראי עבודה
ועבור הוריה, שהתרגלו
שחולקים להם כבוד של
מלכים. אמנם כל ההגבלות
המחמירות מוסרות - אין
היא מחויבת לשבת על הכס
בדממה ולקבל קהל, אין היא
צריכה לברך אף אדם, מותר
לה לצאת, לשחק ולעשות
ככל העולה על נפשה - אך
הטרגדיה היא בכך שאינה
מורגלת בחיים ארציים**

קק שעי. "ליצור דעת קהל נכונה" דניאל
שרין. "העבודה עם הפליטים מעשייה
מאוד ומחזקת" שרון הורודי. "הפעילות
היא אקט של הישרדות מוסרית"

(קטמנדו, פטאן ובהקטפור). הנווארים הם תושבי הקדומים של העמק, ודתם מאופיינת בסניטזה בין הינדואיזם לבודהיזם. ההשפעה ההינדית התחזקה במאה השלישית לספירה, כשקיבלו על עצמם את רעיון המעמדות החברתיים, הנוגד בבסיסו את רוח הבודהיזם. סתירות כאלו מאפיינות אספקטים דתיים וחברתיים רבים בנפאל. למשל, פעילותם של ברהמינים בודהיסטים, על אף שמעמד הכהונה, כמו כל מעמד אחר, מנוגד לרוח הבודהיזם כבר בראשיתו. בכל אחת משלוש ערי הממלכה הייתה קומארי מלכותית, וכולן היו נוואריות. לאחר שהגורקה כבשו את קנטיפור, הפכו את העיר לביירתם ושינו את שמה לקטמנדו, פחתה חשיבותן

הארץ מחשש ליהוה ולטומאה שעלולים לדבוק בה. באותם אירועים נושאים אותה על כפיים, מורשים לפניה בדים ארוכים לבנים או מובילים אותה במרכבתה אל המפגש השנתי עם המלך. על הקומארי חלות הגבלות חמורות בכל הנוגע לאוכל. אסורה עליה אכילת תבלינים מסוימים ושום ובצל, הנתפסים כמעוררי יצר מיני. כל עוד היא יושבת על הכס ומזוזה לחלוטין עם האלה, היא זוכה לאכול בשר ואפילו לשתות משקאות אלכוהוליים.

חיזוק השלטון בעזרת הקומארי

עד כיבוש הגורקה (Gorka) בשנת 1768 התקיימו בעמק קטמנדו שלוש ערי ממלכה נוואריות (Nawar) עצמאיות

יודעת כל, לא משקיעים מאמצים בחינוך הילדה. אולם בשנים האחרונות הגיעו להכרה שהאלה אינה בקיאה ביותר ברוי הכתיבה, המתמטיקה והאנגלית, ולכן זוכה הקומארי לשיעורי השכלה. אל הארמון מגיעים מורים המעניקים לה שיעורים פרטיים, אך נוהרים מלפנות אליה בשמה הפרטי.

בכל יום, במשך שעות עד שלוש שעות, נערכת קבלת קהל. אל הקומארי מגיעים מאמינים ממעמד האיכרים ועד חברי ממשלה. בעודה יושבת על הכס, המבקרים מנשקים את כפות רגליה, המונחות על סת מתכת גדוש מנחות פרחים, מזון ושתייה. הקומארי עוזבת את משכנה רק פעמים ספורות במשך השנה, ואינה דורכת על

של הקומארי בפטאן ובהקטפור והפכה למקומית בלבד. במקביל, עלה מאוד מעמדה של הקומארי בקטמנדו כדמות מלכותית. שליטי הגורקה שימרו את פולחן הקומארי בהבנה שהוא מחזק את מעמדם. הנווארים מצדם הסכימו לשלטון המלך על ידי הקדשת בנותיהם כקומארי. להופעתה של אלה הינדית בגופה של ילדה בודהיסטית המעניקה לגיימצייה שלטונית למלך, יש משמעות גדולה לאחדות השלטון. כך קרה שגם הגורקה, שכבשו את הנווארים, הכירו בקומארי. נראה שזה מקור המנהג שהתקיים עד לאחרונה, כל עוד נפאל הייתה ממלכה ופעם בשנה בירכה הקומארי המלכותית של קטמנדו את המלך. מאמינים שברכה זו היא הסכמתה של האלה לשלטון המלך בנווארים למשך שנה נוספת, ולחזיקה של תפיסה זו קיימים סיפורים למכביה. למשל, בשנת 1954 הקומארי הצעירה העניקה ברכתה לנסיך מהנדרה במקום למלך טריבהוואן. אפשר לשער שטענה בזיהוי, אולם מכיוון שבאותה שנה נפטר המלך והנסיך ירש מקומו, מאמינים שהיה זה רצון האלה. מסופר כי בירנדרה, המלך הקודם, נרצח לאחר שהקומארי נמנעה ממתן ברכתה השנתית.

ביום שאחרי קבלת המחזור

ביום קבלת המחזור מסתיימת באחת כהונתה של הקומארי כהתגלמות אלה. מיד לאחר סילוקה מכיסאה היא נכנסת לתקופת נידי. אף על פי שהיא מקבלת חזרה את עצמאותה, יש בכך משום שבר נוראי עבורה ועבור הוריה, שמעמדם הרם מתבטל. אמנם כל ההגבלות המחמירות של הקומארי מוסרות - אין היא מחויבת לשבת על הכס בדממה ולקבל קהל, אין היא צריכה לברך אף אדם, מותר לה לצאת, לשחק ולעשות ככל העולה על נפשה - אך הטרגדיה היא בכך שאינה מורגלת בחיים ארציים. נערות הקומארי מתקשות להסתגל למציאות היומיומית, ויתרה מכך, לימים נאלצות הקומארי לשעבר, שאף המלך בכבודו סגד להן, לסגוד לבעליהן. יש עדויות רבות על משבר התקופה את הנערות ועל דיכאון קשה שממנו סובלות הקומארי היוצאות. בהמשך חייהן הקשיים

מתעצמים לנוכח האמונה הרווחת בקרב בני נפאל כי האקס קומארי עלולות להמיט אסון על בעליהן. הן ידועות לא רק בפינוק יתר ובמזרחיות רבות, אלא גם בכך שמשוהו מעוצמתה הסגפנית והאלימה של האלה דבק בהן. יש אף אמונה על כך שנחשים קומארי, ובעת המשגל הם עלולים לבלוע את הבעל. מאמינים כי רק גברים עם תעצומות נפש גדולות יכולים לשאתן, דבר שאינו מקל עליהן במציאות חתן. ראוי לציין כי לקומארי אין כל תמורה חומרית על שירותה, כך שהאספקט הכלכלי העשוי למשוך אליה בעלים מסוימים מבוטל מראש.

במהלך מסעותיי בעמק קטמנדו נתקלתי בכמה אקס קומארי בוגרות, שסיפרו לי בהסתייגות מסוימת על קשיי ההתאקלמות שחוו. הן הביעו זעזוע כששאלתי לגבי האפשרות שבתן או נכדתן יפנו כממעמדות לתפקיד. כמה מהן נזעקו מרה לעצם העלאת הרעיון.

קומארי מזדקנות ועצובה

בפטאן כבר לא שולט מלך, אך הקומארי עודנה נתפסת חשובה שם, לפחות בתחומי עירה. לאור הקשר שיצרתי עם משפחת הנערה, הייתי חופשי לצפות בפולחן המבקרים ולהתכתב עם אבי המשפחה, שהוא חירש אילם. הקומארי של פטאן ממשיכה לגור בביתה גם לאחר בחירתה. בבית קידשו עבורה חדר פרטי לשינה ולאכילה (שכן מרגע בחירתה אסור לה לישון בסמיכות לאף אדם) וחדר נוסף שבו מוצב כיסאה המיועד לטקסים. בן משפחה, בדרך כלל האב, משמש כפוג'רי, הכוהן המקיים את טקס הפוג'ה היומי. המסורת מחייבת אותה ללבוש אדום ולהתהלך בשיער אסוף כשסמל העין השלישית צבוע על מצחה. באחד מביקורי בבית הציץ לי האב להכיר את הקומארי הגדולה. פסעתי אחריו אל חדר צדי קטן, ובו לתדהמתי ישבה על כס הקטן מלהכיל את מידותיה, קומארי מבוגרת, בת יותר מ-40, שכל סימוני יופי הנעורים חלפו ועברו ממנה כלא היו. הקשה מכל היה מבטה המזוגג. היא נראתה לי כמי שמביטה דרך פתחי עיניה, אך אינה רואה דבר. אדישות

אפפה את כל הווייתה, אדישות עצובה. כרעתי על ברכיי וקדתי קידה כמקובל, ודמעות עמדו בזווית עיניי. מי זאת? כתבתי במהירות על פתק ותחבתי לידו של אבי הקומארי הצעירה. "זוהי אחותי, קומארי דהראמה בל'אצ'אריה", הוא השיב בכתב ידו הקפדני, "היא מעולם לא קיבלה מחזור ולכן נותרה לכהן בתפקיד". הגילוי החדש טלטל אותי לחלוטין וחיפשתי הסברים אצל מקומיים רבים. בלי שהתכוונתי לכך, קפצתי היישר אל תוך מעמקה של תיבת פנדורה. לפי האמונה המקומית אביה נפטר מכיוון שסגד לה פעם באופן שגוי. האם, סבתה של הקומארי הצעירה, המשיכה לקיים את כל גיוני פולחן הקומארי, כי ללא מעמדה הרם של הבת הייתה הופכת אלמנה עלובה. לפיכך כנראה לא דיווחה על קבלת מחזור, הסיחו לי מכרים ספקנים כשישבנו על כוס צ'אי. ככל שחלף הזמן יצר הדבר ספקות הולכים וגדלים. היו שצינו צלקות של אבעבועות רוח על פניה, והיו שטענו כי ראו תחבושות מגואלות בדם שהוצאו מהבית בחשאי והוטמנו. בינתיים מלאו לקומארי 30. אף על פי שעזרה בעבודות הבית, היא לא יצאה מפתחו. מפגשה היחיד עם העולם היה במהלך הפולחן שנערך לכבודה. היא מעולם לא דיברה בנוכחות זרים ומבקרים. גם גודלה הפיזי עורר תרעומת, מכיוון שבאירועים חגיגיים נאלצו כמה גברים לשאתה. לעומת זאת, טענו אחרים כי במשך הזמן התמזגה באופן מלא עם האלה. אלו לא חיפשו אחר סימונים למחזור והיא נותרה בעיניהם אלה אמיתית. בשנת 1989, כשהייתה בת 34, חל שינוי. לאור המחלוקות שהתעוררו בקרב אוכלוסיית פטאן על מעמדה, הוחלט על עריכת בדיקה מקיפה ותחקיר מקיף לאם ולאלה הגדולה. בסופו של דבר סולקה הקומארי, אך האם ממשיכה להתעקש שבתה היא הקומארי והיא עדיין מוחזקת כקומארי מבוגרת. היא אמנם אסורה בהופעה בזמן חגיגות ציבוריות ותחתיה מופיעה אחייניתה הצעירה שנבחרה בשנת 1990, אך מאמינים עדיין מגיעים לסגוד לה בחשאי. חבר הבחונים זיהה חור בתנוך האוזן שנעשה בילדות. האם אישרה שאכן נעשה ניקוב, אך התעקשה שלא ירד דם. ■

